

Nr 20.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om rätt för skogsarbetare och med dem jämförliga arbetargrupper att vid taxering till kommunalskatt åtnjuta avdrag för fördyrade levnadskostnader.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 64 av herr *Einar Persson* m. fl. och II: 102 av herr *Ericsson* i Sörsjön har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om proposition med förslag om sådan ändring i kommunalskattelagens bestämmelser rörande avdrag från intäkt, att skogsarbetare och med dem jämförliga arbetargrupper tillförsäkras skattefrihet för fördyrade levnadskostnader».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framställda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 64.

Enligt 33 § kommunalskattelagen må från intäkt av tjänst avdrag göras för samtliga utgifter, vilka äro att anse som kostnader för fullgörande av tjänsten, såvitt icke för samma kostnader anvisats särskilt anslag, som enligt 32 § 3 mom. nämnda lag ej skall upptagas såsom intäkt. I enlighet härmed får avdrag ske för bland annat kostnad för resor i tjänsten, där ej, vad angår statstjänst, särskild ersättning varit därför anvisad. Innebörden av sistnämnda bestämmelse har närmare utvecklats i punkterna 3 och 4 av anvisningarna till 33 § kommunalskattelagen. Där stadgas, att skattskyldig, som i sin tjänst verkställt resor utom den vanliga verksamhetsorten, äger rätt till avdrag icke blott för kostnaden för själva resan utan jämväl för den ökning i levnadskostnaden, som han kan ha fått vidkännas på grund av vistelsen utom den vanliga verksamhetsorten. Därest åter skattskyldig bosatt sig på annan ort än där han har tjänst eller anställning eller antagit arbete på annan ort än där han är bosatt, har han visserligen rätt till avdrag för skälig kostnad för resor till och från arbetsplatsen men däremot i regel icke till avdrag för ökade levnadskostnader. Avdrag för ökade levnadskostnader medgives dock för det fall, att anställningen avser endast en kortare tid eller skall bedrivas å flera olika platser eller det av annan anledning icke skäligan kan ifrågasättas, att den skattskyldige skall avflytta till den ort, där arbetet skall utföras.

I en vid 1944 års riksdag väckt motion, II: 149, hemställdes, att ogifta och ensamstående personer, som haft arbete borta från hemorten, måtte vid taxeringen erhålla skäliga avdrag för de fördyrade omkostnader, som varit förenade med inkomstens förvärvande.

1944 års bevillningsutskott anförde i sitt över motionen avgivna betänkande nr 19 bland annat följande:

»Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen göra gällande bestämmelser om rätt till avdrag för ökade levnadskostnader icke någon åtskillnad mellan gifta och ogifta skattskyldiga. En förutsättning för att sådant avdrag skall kunna medgivas är dock, att en ökning av levnadskostnaderna verkligen uppstått genom att den skattskyldige antagit arbete på annan ort. I detta hänseende föreligger givetvis en skillnad mellan skattskyldiga med eget hushåll och skattskyldiga, som icke ha eget hushåll. Att i praxis avdrag för fördyrade levnadskostnader i regel icke medgives den sistnämnda kategorien skattskyldiga beror därpå att för dessa skattskyldiga några väsentliga merkostnader ej anses ha uppkommit till följd av arbetet utom hemorten. Om i sådana fall utredning förebringas om att kostnadsfördyring uppstått, möter enligt gällande bestämmelser intet hinder för att avdrag för fördyrade levnadskostnader medgives. Det i motionen berörda spørsmålet är sålunda en ren tillämpningsfråga.»

I enlighet med utskottets hemställan lämnades ovannämnda motion av 1944 års riksdag utan åtgärd.

I en vid 1946 års riksdag väckt motion, II: 27, framfördes yrkande om ändring av kommunalskattelagens bestämmelser om rätt för skogsarbetare m. fl. till avdrag för vissa fördyrade levnadskostnader. Samma års bevillningsutskott inhämtade under hand hos landskamrerarna i vissa län upplysning angående i vilken utsträckning taxeringsmyndigheterna medgåve avdrag för merkostnader beträffande skogsarbetare och andra arbetargrupper, som i likhet med skogsarbetare ofta vistades på arbetsplatser belägna på längre avstånd från hemmet. I ett av de i anledning därav inkomna yttrandena — av landskamreraren i Norrbottens län — uttalades bland annat, att storleken av avdraget för fördyrade levnadskostnader i princip måste vara beroende av omständigheterna i det enskilda fallet men att ur praktisk synpunkt ett bestämt avdragsbelopp per dag torde böra fastställas av vederbörande prövningsnämnd. Enhetliga principer härvidlag torde kunna åstadkommas genom att frågan diskuterades vid något landskamrerarmöte.

I sitt över motionen avgivna betänkande nr 25 anförde utskottet bland annat följande:

»Av till utskottet inkomna yttrandena över motionen från landskamrerarna i vissa län framgår, att anstalter vidtagits för att uppnå likformighet vid avdragsrättens tillämpning inom vederbörande län genom angivande i prövningsnämndens anvisningar bland annat av visst avdragsbelopp per dag vid bortovaro från hemmet till följd av skogsarbete och därmed jämförligt arbete. De avdragsnormer, som förordats av prövningsnämnderna, utvisa emellertid, att vissa ojämnheter de olika länen emellan föreligga.

Enligt utskottets uppfattning är det önskvärt, att de föreliggande ojämnheterna i fråga om avdragsrätten elimineras i den utsträckning detta kan ske. Gällande bestämmelser inrymma otvivelaktigt möjlighet för taxeringsmyndigheterna att medgiva skäliga avdrag beträffande i motionen berörda skattskyldiga. Då dessa ojämnheter genom den förevarande motionen och detta betänkande ånyo blivit påtalade, antager utskottet, att, på sätt landskamreraren i Norrbottens län ifrågasatt, frågan om användande av mera enhetliga normer i detta hänseende kommer att ägnas uppmärksamhet vid ett landskamrerarmöte. Därvid förutsätter utskottet, att vid fastställande av mera enhetliga avdragsnormer erforderligt utrymme lämnas för beaktande av föreliggande lokala förhållanden.»

1946 års riksdag lämnade i enlighet med utskottets hemställan förenämnda motion utan åtgärd.

I de nu föreliggande motionerna har anförts bland annat, att bestämmelserna om avdragsrätt för fördyrade levnadskostnader tolkades mycket olika inom olika län. Detta framginge bland annat av den utredning, som utskottet låtit verkställa, då denna fråga behandlades vid 1946 års riksdag. Att landskamrerarna — såsom utredningen utvisade — kunde ha så olika uppfattningar i denna fråga berodde nog därpå att lagtexten, sådan den vore formulerad, gäve uttryck för stor oklarhet. Särskilt vore detta fallet, när det gällde att beräkna ökningen av levnadskostnaderna. Å andra sidan kunde man tycka, att taxeringsmyndigheterna borde ha en viss vägledning av den traktamentsersättning, som utginge till ett stort antal statstjänare. Denna ersättning skulle ju utgöra en kompensation för den kostnadsfördyring, som föranleddes av bortovaron från hemmet och som också faktiskt föreläge. Det vore självklart, att tillämpningen av dessa bestämmelser vållat mycket stor irritation ute bland de arbetargrupper, som närmast vore berörda därav. Särskilt gjorde sig denna irritation märkbar bland skogsarbetarna, som oftast hade sin arbetsplats förlagd långt borta från hemmet. Det vore för dem svårt att förstå varför till exempel en tjänsteman skulle erhålla hela sin traktamentsersättning skattefri, medan det för skogsarbetaren skulle vara så ytterligt svårt att erhålla ett mycket ringa avdrag för fördyrade levnadskostnader. Till detta komme också den omständigheten, att av statens järnvägar anställda brännvedshuggare erhållit en traktamentsersättning av sammanlagt kr. 7: 80 per dag, som förmodligen varit skattefri.

I våra dagar talades ofta om »flykten från skogen». Det vore uppenbart, att tillgången på arbetskraft i skogarna i första hand berodde på vilka löner som utginge, men det funnes även andra omständigheter, som inverkade. Dit hörde bland annat anspråken på jämn sysselsättning och bekvämlighet, och därtill skulle också kunna hänföras likformighet i fråga om beskattning. Det kunde icke finnas någon anledning att förvägra en skogsarbetare skäligt avdrag för fördyrade levnadskostnader, vilka faktiskt förefunnes, när avdragsrätten i princip vore fastslagen.

Utskottet. I förevarande motioner har yrkats skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om förslag till sådan ändring av gällande beskattningsregler, att skogsarbetare och med dem jämförliga arbetargrupper tillförsäkras rätt till avdrag för vissa fördyrade levnadskostnader.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen har frågan om rätt till avdrag för fördyrade levnadskostnader tidigare varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. Sålunda avslog 1944 års riksdag på hemställan av samma års bevillningsutskott ett motionsvis framställt yrkande om sådan komplettering av bestämmelserna om denna avdragsrätt, att ensamstående personer, som haft arbete å annan ort än hemorten, kunde erhålla skäliga avdrag för fördyrade levnadskostnader. Utskottet framhöll därvid, att det i motionen berörda spörsmålet vore en ren tillämpningsfråga.

I motion till 1946 års riksdag framställdes enahanda yrkande som i nu förevarande motioner. Samma års bevillningsutskott, som efter förfrågan under hand erhöll yttrande från landskamrerarna i vissa län, fann, att i berörda hänseende tillämpade avdragsnormer visade ojämnheter de olika länen emellan. Utskottet framhöll, att gällande bestämmelser otvivelaktigt inrymde möjlighet för taxeringsmyndigheterna att medgiva skogsarbetare och med dem jämställda arbetare skäliga avdrag för ökade levnadskostnader samt att dessa arbetare även borde tillgodoföras skäliga avdrag i sådant hänseende. Vidare antog utskottet, att frågan om användande av mera enhetliga normer vid tillämpningen i ifrågavarande avseende komme att ägnas uppmärksamhet vid ett kommande landskamrerarmöte. Utskottet förutsatte därvid, att vid fastställande av sådana normer erforderligt utrymme skulle lämnas för beaktande av föreliggande lokala förhållanden. Riksdagen godkände bevillningsutskottets betänkande och lämnade i enlighet med utskottets hemställan motionen utan åtgärd.

I anledning av det i de nu föreliggande motionerna ånyo framställda yrkandet, att skogsarbetare och med dem jämställda arbetargrupper borde genom förtydligande av kommunalskattelagens avdragsbestämmelser medgivas en oomtvistlig rätt till avdrag för ökade levnadskostnader, vill utskottet — med understrykande av vad 1946 års bevillningsutskott sålunda uttalat — framhålla, att skäliga avdragsbelopp i ifrågavarande hänseende givetvis böra medgivas vid taxering.

Att ojämnheter förekomma vid tillämpningen av gällande bestämmelser i fråga om förevarande avdragsrätt är otillfredsställande. Utskottet finner fördenskull beklagligt, att frågan ännu icke varit föremål för behandling vid landskamrerarmöte. Detta beror dock — enligt vad utskottet under hand erfarit — därpå att de senaste landskamrerarmötena varit belastade med andra arbetsuppgifter av komplicerad art. Emellertid har för utskottet upplysts, att detta spörsmål kommer att tagas under övervägande vid nästkommande landskamrerarmöte. Utskottet, som förutsätter att så sker, anser sig på grund härav ej böra förorda skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 64 av herr Einar Persson m. fl. och II: 102 av herr Ericsson i Sörsjön om rätt för skogsarbetare och med dem jämförliga arbetargrupper att vid taxering till kommunalskatt åtnjuta avdrag för fördyrade levnadskostnader icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 mars 1948.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Wahlmark, Sjödahl, Ekman, Velander, Frans Ericson, Heüman, Wehtje, Franzon, Näsgård och Petrén samt

från a n d r a kammaren: herrar Olsson i Gävle, Hagberg i Malmö, Björklund, Orgård, Falk, Sundström, Kristensson, Karlsson i Granebo, Vigelsbo och Johnsson i Skoglösa.
